ციხისკარი

ფასი: წლიურად 7 მ., ნახევარი წლით 4 მ., თვიურად 3 ან. **ცალკე ნუმერი ერთი შაური.**
წლიური ხელის მოწერილებს გაზეთს ფასი შეუძლიათ ნაწილ-ნაწილად გადახდიან. ხელის მოწერის დროს 3 მანეთი დანარჩენი კიდევ ნაწილ-ნაწილად. სახლვარგარეთ წლიურად 15 მან., ნახევარი წლით 8 მან., თვიურად 6 ანაბი.

განცხადების ფასი: ჩვეულებრივი სტრიქონი პირველ გვერდზე პეტიტით ღირს 15 კ., უკანასკნელზე 10 კ. სხვა ადგილებიდან კავკასიის გარეშე მიღებულ განცხადებათა ფასი: სტრიქონი პეტიტი ტექსტის წინ. 20 კ., უკან 10 კ. სამკითხველო-განცხადების დაბეჭდვა პირველ გვერდზე ითხოვება ერთ-ჯერ სადამის 2 საათამდე ღირს 3 მ. 2 საათის შემდეგ 4 მანათი.

კვირა 24 აგვისტოს

მისამართი: ქუთაისი, redakcia გაზ.

„ციხისკარი"

თავადასის ქუჩა, ფარდოფის თამბაქოს ქარხანის ბარდაბარ შესასვლელში, სახლი ოცხელაისა.

ტელეფონი № 4.

№ 137 — ყოველდღიური გაზეთი — წელიწადი მესამე 1914 — № 137

მარიამ სოფრომის ასული, ვიკტორ ბეკანისძე მელიქოვები და ქალიშვილები მათი: თამარა და დარეჯანა აუწყებენ ნათესავთა, ნაცნობთ და მეგობართ გარდაცვლილებს, პირველი ქალიშვილისას, მეორე გერასა და მესამენი დისა

სოფიო იურკევიჩისას.

დაკრძალვა დანიშნულია 24 აგვისტოს, ნაშუადღევის 4-ს საზე, დაბა ჭიათურაში.

მინადორა დუნდუას
ქალთა პროფესიონალური სასწავლებელი,

გადავიდა

ბალახვანის ქუჩაზე, იოსებ ბაქრაძის სახლებში. ბავშვების მიღება დაიწყება 25 აგვისტოდან. წელს იხსნება 4-ხე კლასი. აქვე არის გახსნილი საანბანო განყოფილებაც. ნახვა შეიძლება მოსალაპარაკებლათ დილის 9 სათ. 2 საათ.

უდიდესი
სპეციალური წიგნის მაღაზია და წიგნის საწყობი
ქ. ქუთაისში

კოსტანტინე ივანეს ძის ოცხელისა და ამხ.

დამზადებულია დიდ-ძალი სახელმძღვანელო და საკითხავი წიგნები საშუალო და დაბალ სასწავლებელთათვის. პროვინციის წიგნის მაღაზიებსა, სახალხო შკოლებსა, ბიბლიოთეკებსა და სამკითხველოებს შარშანდელივით ეთმობათ წიგნები მეტად სალავათიან პირობებში.

წიგნის მაღაზიას გახსნილი აქვს საკუთარი საკაზმები სახელოსნო. ამის გამო მას ეძლევა საშუალება, რომ ზოგიერთი წიგნის ყდა დაუთმოს ჩვეულებრივ ფასზე უფრო ნაკლებ.

წიგნის მაღაზიის გვერდით გამართულია სპეციალური საკანცელარიო მაღაზია **დ. ი. ოცხელისა**, რომელსაც მიღებული აქვს საქონელი პირდაპირ რუსეთისა და საზღვარგარეთის გამოჩენილ ფირმებისგან და ამიტომ ყოველგვარი სასწავლო და საკანცელარიო ნივთი ამ მაღაზიაში იყიდება

ქ ლ ი ე რ ი ა ფ ა თ. აქვე გახსნილია რვეულების საბა ——— კეთებელი საკუთარი სახელოსნო, რის გამოც მაღაზიას შეუძლია რვეულები იქონიოს უკლებლივ და გაყიდოს ზომიერ ფასათ.

კ. ოცხელის წიგნის მაღაზიის საკუთარი გამოცემები:

1. ყუბანეიშვილი. პირველ დაწყებითი დარიგება საღვთო სჯულის სწავლებაზე . . . . . ფასი 6 შაური.
2. ქვარიანი. საქართველოს მოკლე ისტორია . „ 2 ანაბი.
3. ნიკოლაიშვილი. მოკლე ქართული გრამატიკა . „ 1 „
4. არითმეტიკული კრებული, შედგ. ქუთ. საზნ. შკოლის მასწ. ჯგუფის მიერ სურათებით . . . . „ 7 შაური.
5. „ცხოვრება და მეცნიერება". (ახალგაზდა ქართველ მეცნიერთა და სტუდენტთა ნაწერმ. კრებული) . „ 1 მან.
6. უზნაძე. მამადი . . . . . „ 3 შაური.
7. მისიენ. ისლამი. . . . . „ 3 „
8. მოძრავი ანბანი . . . . . „ 2 „
9. იგივე კარდონზე . . . . . „ 6 „

აქვე საწყობშია შემდეგი გამოცემანი, რომელთაც მაღაზია ყიდის იმავე დათმობით, როგორც საკუთარს გამოცემს:

1. „გუთანი". ქართული სახელმძღვანელო . . ფ. 17 შაურ.
2. ხუნდაძე. გრამატიკა . . . . . „ 3 ანაბი.
3. მისიენ მოკლე გრამატიკა . . . . . „ 1 „
4. ს. რობაქიძე. სამშობლოს აღწერა . . . . „ 10 შ.
5. მ. ა. გერსამია. ლოცვანი . . . . . „ 2 „.
6. ალ. ჭიპინაძე. გეოგრაფია . . . . „ 3 ან.
7. დათეშიძე. ქართული წერის დედანი. . . . „ 5 შ.
8. ფ. ქორიძის მიერ გადაღებული საგალობლების ნოტები სხვადასხვა ფასისა.
9. კ. ანაშიძე. ეტიუდები მე-19 საუკ. ქართული ლიტერ. 2 ნაწილი. თითო ნაწილი . . . . . „ 14 შ.
10. ალ. ხახანაშვილი. ბატონყმობა საქართველოში. „ 10 „
11. შექსპირი. გადმოღებული ყმაწვილთათვის ს. ყიფიანის მიერ . . . . . „ 1 ან.

იბეჭდება ახალი გამოცემები: შიო მღვიმელის ლექსთა კრებული, გ. იოსელიანის მიერ ყრმათათვის გადმოღებული „ვეფხის ტყაოსანი", ალ. ჯ—ძის ეროვნული შემოქმედება, ქირთული ანბანი, შედგ. „გუთნის" ავტორების მიერ. ახალი რუსული ენის სახელმძღვანელო. გ. წერეთლის მამიდა ასმათი და რუხი მგელი, სამაგალითო სამზარეულო და სხვა.

ქუთაისის ქალაქის გამგეობა ამით

აცნობებს ქალაქის ამომრჩევლებს, რომ

ქუთაისის ქალაქის საბჭოს სხდომათა

არჩევნები

მომავალი ოთხი წლისთვის (1914-1918 წ.წ.) დანიშნულია მდგომარე 1914 წლის 14 სექტემბრისთვის-

არჩევნები მოხდება ქალაქის თეატრში.

ქუთაისი. დაიბეჭდა და იყიდება

თ. მთავრიშვილის და ამხ. წიგნის მაღაზიაში

შემდეგი ახალი **საკუთარი** გამოცემები:

„მამულის სიყვარული და მსახურება"—ნ. ნიკოლაძისა .	1 [illegible]ზი
„ხუცური ანბანი" და კარიბჭეშვილისა	1 ანაბი
„ლოცვანი" მღვდ. პლ. ცქიტიშვილისა	2 შაური (ყდ[illegible] 3 შაური)
„შაქარას ნაამობი"—ს. ყიფიანის . . .	3 კაპ.
„ქართული მოძრავი ანბანი" . .	2 შაური (კარდო[illegible] 10 შაური)

იბეჭდება და ძალე გამოვა დასურათებული სახელმძღვანელ[illegible] „გუთანი", მესამე გამოცემა.

ქ[illegible]ელ იაფათ

იყიდება ერ[illegible] ს შესაბამი ეტლი

ყოველივე [illegible]ით, გარდა ცხენისა.

პირობების გაცნობა შეიძლება წერეთლის სახლში. ოლდენბურგის ქუჩა, № 14.

ექიმის იგ. ბოგერიას

საავათმყოფო

გადაყვიდა ახალ ბინაზე წითელ ხიდთან, მისიელის ქუჩაზე, კლუბის პირდაპირ. დასაწყოლ ავათმყოფებს დებულობენ ყოველ დროს.

შექსპირი ქართულად!

გამოაცემა ივანე მაჩაბლის ორგანიზებისა.

მიიღება ხელის მოწერა ივ. მაჩაბლის მიერ ნათარგმნ

შექსპირის

რვა ტრაგედიის გამოცემაზე: (ჰამლეტი, ოტელო, მეფე ლირი, მაკბეტი იულიოს კეისარი, ანტონიუს და კლეოპატრა, კორიოლანოს და რიჩარდ მესამე). - გამოცემა იქნება ერთ წიგნად და შეიცავს თითსამდი გვერდს, დიდი ფორმატისას. გამოსცემას დაერთვის ბიოგრაფიები შექსპირისა და ივანე მაჩაბლისა და მათივე სურათები. ფასი ხელის მოწერით: 3 მან. შემდეგ ფასი გადიდებული იქნება. ვისთვისაც ერთად ფასის გადახდა სამძიმოა,—მათთვის ხელის მოწერა განაწილებულია სამ ვადად: **პირველ** c შემოსატანი—1 მან. მეორე—პირველ ნოემბერს—1 მ., და მესამე—1 მ. 7 იანვარს 1915 წელს.

წიგნი დარიგდება 1915 წელს თებერვლის განმავლობაში. ხელის მოწერა მიიღება **თფილისში:** ქართველთა მორის წერა-კითხვის გამავრც. საზოგადოების წიგნის მაღაზიაში და გამომცემლის საკუთარ ბინაზე (ოლგას ქუჩაზე, 52), და **ქუთაისში** მთავრიშვილისა და ოცხელის წიგნის მაღაზიებში და ისიდორე კვიკარიძის კანტორა „იმერეთი"-ში გამომცემელი **კნ. ანასტასია ალექს. ასული მაჩაბლისა**

სამოსწავლო მთავრობის ნებართვით

ამა წლის 1-ლ ეკენისთვიდან ვხსნი ვაგზლის ქუჩაზე, საკუთარ სახლში,

მე-3 ხარისხ-ს მოსამზადებელ

სასწავლებელს

ორივე სქესის ბავშვთათვის, რომელსაც მიზნათ ექნება ბავშვების მომზადება გიმნაზიების შესასვლელად მეორე კლასამდი.

ბავშვების მიღება დაიწყება 20 აგვისტ. ნინო მარეს ასული

ხოჭოლავავასა.

დამეკარგა ატესტატი 471,

ქუთაისის სამოქალაქო სასწავლებლის მოწაფეს ალექსანდრე გუგუციძეს. მნახველს მიეცემა შესაფერი ჯილდო და ვსთხოვ წარმოადგინოს გაზეთ „იმერეთის" redakciaში.

Пріѣзжій

интелигентный молодой

ЧЕЛОВѢКЪ,

окончившій консе ваторію, преподаетъ уроки на скрипкѣ.

Балахванская п. д. Воронова.

3—2

ექიმი **გრიგოლ ალშიბაია** უკვე დაბრუნდა და განაგრძობს ავათმყოფების მიღებას ძველ ბინაზე.

ექიმი **მ. დ. ბეთანოვი** იღებს **ქანჩა, ვენერიული, და სქესობრივ უძლურებით ავადმყოფთ** დილას 9—12 ს., საღამოს 5—8 ს. ფოთიაქის ქუჩა № 24 საკუთ. სახლი.

ელექტრონის და სინათლის სამკურნალო კაბინეტი

ექიმის **გაბრიელ იოსების ძის გოკიელისა** შინაგანა, ნერვების და ვენერიული ავათმყოფთათვის. ავადმყოფების მიღება დილის 9—12 საათ. საღ. 6—8 საათ. ალექსანდრეს ქუჩა, საკუთარი სახლი.

ვ. უნივერსიტეტის მედიცინის

ექიმი **ვ. ი. კაკატელაშვილი** საზღვარგარეთიდან დაბრუნდა და განაახლა (შინაგანი, ქალთა და საშარდე სნეულებიანი) ავათმყოფების მიღება. საგარდე მილისა და ბუშტის ელეკტრონით შანაობა (ცისტოსკოპით) თითშანგის წამლობა 606—914, განსაკუთრებული ელეკტრონის სინათლითი სამკურნალო კაბინეტი. ელეკტრონის აბაზანები. მიღება დილის 9—12 საათ. და საღ. 5—7 საათ.

მისამართი: ქარვასლისა და პუშკინის ქუჩის კუთხე, პუშკინის ფოტოგრაფიის პირდაპირ.

ექიმი **გ. დ. ნასარიძე** დაბრუნდა და ავათმყოფების მიღება განაახლა (შინაგანი, ბოგშების და ნერვების სნეულებანი) დილით 9 2 საათამდე და საღამოთი 5—7 საათამდე თფილისის ქუჩაზე, ეზიკოვის სახლში (ქალაქის პირველ აფთიაქის პირდაპარ).

ქ. ქუთაისში

კბილის ექიმი

ს. ა. ტეიტლინი.

კბილის და პირის ავათმყოფობა. ხელოვნური კბილების გაკეთება.

მიიღებს ყოველდღე დილ. 9—2 საათ. და 4—7 საათ. საღ. ბალახვანის ქუჩა. სახაზინო პალატის გვერდით.

ტელეფონი 153.

დოკტორი მედიცინისა, პრივატ-დოკენტი **ვ. ბ. მოსეშვილი** ჩამოვიდა და ღებულობს შინაგან და ნერვების ავათმყოფებით სნეულებს დილის 8 ს.—12 ს., ნაშუადღევის 5 ს.—8 საათამდი.

გოშპიტლის ქუჩა, მოსეშვილის სახლი № 6.

ექიმი **ი. ჩარექოვი ქალაქის საავათმყოფოს ორდინატორი.** ნაახლა **ანის, ენერიულ და საფეტლიანებ** ავათმყოფებას მიღება ახალ ბინაზე დილით 12—2 საათ. საღამ. 6—8 საათ. მისამართი: ლევაშოვის ქუჩა, ალიბეგოვის სახლში.

ქუთაისში
ქარხანები
ბ. ლ. ბ. ბ.
ბ. ბ. ბ. ბ.
ბ. ბ. ბ. ბ.
ბ. ბ

მოწოდება.

ჯარში გაწვეულთა ოჯახებისა და აგრეთვე ომისაგან დაზარალებულთა დასახმარებელ საგუბერნიო კომიტეტისა.

სათადარიგო და მომავალ რიგებში გასაწვევი ჯარისკაცები ბრძოლის ველზე გაემგზავრენ მეფისა და რუსეთის დასაცავად. ზონ დარჩენ მათი ოჯახები, მაგრამ ოჯახები იგი მეფეს არ დავიწყებია და 1912 წელს გამოცემულ კანონით მათ ხაზინისაგან ეძლევათ სასურსათო დახმარება ფულით, იმ ანგარიშით, რომ ეროვნა ფასობს ადგილობრივ ესა თუ ის სანოვაგე. ამგვარათ ჯარში გაწვეულის ოჯახის თითოეულ წევრს, რომელიც ხუთ წელს არის გადაცილებული, ყოველ თვე მიეცემა საღირალი 1 ფ. და 28 გირვანქა ფქვილისა, ანა გირვანქა ბრინჯისა, 9 გირვანქა მარილისა და 1 გირვანქა ზეთისა. ხოლო ოჯახის იმ წევრს, რომელიც ჯერ ხუთი წლისა არ არის, მიეცემა ამის ნახევარი.

მაგრამ გამოკვების გარდა, ჯარში გაწვეულთა ოჯახებს სხვა გაეიფრებაკა აქვთ. საქროა, მავალითად, მოვლა და შენახვა ობლებისა და ავადმყოფ ღედათა შეიღებისა, საჭროა ტანსაცმელი მათთვის, შეშა და სანათი, სახლის ქირა და სამუშაოს აჩენა და სხვა. ყველა ამაზე ზრუნვა კი მოვალეობაა თვით საზოგადოებისა.

დაე, მთავრობასთან ერთად, რომელიც თავს იდვა სასურსათო დახმარება ჯარში გაწვეულ ოჯახებისა, კეთილმა ხალხმაც შეიტანოს თავისი წვლილი მათდა დასახმარებლათ. დაე, თითოეულმა ჩვენთაგანმა, რომელიც პირდაპირ არ იღებს თვით ომში მონაწილეობას, მონაწილეობა მიიღოს საერთო საქმეში, რითაც კი შეუძლია და, შეძლებისადაგვარათ, დახმარება გაუწიოს ჯარში გაწვეულთა ცოლ-შვილს.

მთელს გუბერნიაში შემოწირულების მოსაკრებათა და ამ შემოწირულებათა ნამდვილი საჭიროებისამებრ განანაწილებლათ, შესდგა საგუბერნიო კომიტეტი გუბერნატორის თავჯდომარეობით. ამ კომიტეტის წევრებათ არიან წარმომადგენელნი ყველა უწყებისა, დაწესებულებისა და ორგანიზაციებისა, ვინც კი მონდომა მონაწილეობის მიღება ქრისტიანულ საქმეში—ჯარში გაწვეულთა ოჯახების დახმარების საქმეში.

მაზრებში იმოქმედებს ადგილობრივი განყოფილებანი საგუბერნიო კომიტეტისა იმავე უწყებათა, დაწესებულებათა და ორგანიზაციების წარმომადგენელთაგან შემდგარი.

მთავრობის თითქმის ყველა დაწესებულებათა მოსამსახურეებმა უკვე გამოსთქვეს სურვილი ყოველთვიურად გადასდონ კომიტეტის განკარგულებაში ესა თუ ის პროცენტი თავის ჯამაგირიდან და ასეთი სურვილი გამოსთქვეს იმათაც კი, ვისაც სულ მცირე ჯამაგირი აქვთ.

მოვუწოდებთ საზოგადო და კერძო დაწესებულებაში მოსამსახურეთაც მიჰბაძონ ამ მაგალითს და აგრეთვე მოვუწოდებთ ყველას, ვისაც კი ქნის გული არა აქეს და ადამიანური გრძნობა არ დახშობია, გაუწოდონ ხელი დახმარებისა ომისაგან დაკეტრებაში ჩავარდნილთ.

ქუთაისში ფულით შემოწირულებას იღებს: საგუბერნიო მმართველობა, გუბერნატორის კანცელარია, საგუბერნიო სამხედრო საკრებული, საგუბერნიო გლეხთა საქმის საკრებული, სათავად-აზნაურო სადეპუტატო საკრებული, საოლქო სასამართლო, მიწათმოქმედებისა და სახელმწიფო ქონებათა სამმართველო, სახაზინო პალატა, გაზეთ „იმერეთის“ რედაქცია, ქალაქის გამგეობა, ეპარქიათა საგუბერნიო სამმართველო, სახალხო სასწავლებლთა დირექცია, ვაჟთა კლასიკური სასწავლებელი, რეალური სასწავლებელი, წმინდა ნინოს სახელოვნის ქალთა სასწავლებელი, ქიაფურის შვიქესი მრეწველთა სამეჯო, ფოსტა-ტელეგრაფის კანტორა, ახალგორ-ლონის ბანკი, ეოლგაკამის ბანკი, საერთაერთო საზოგადოება და საპოლიციო სამმართველო.

შემოწირულება ნიეთებით მიიღება: გუბერნატორის ბინაზე, დილის 10—12 საათამდე, ეკლასიკურ გიმნაზიის კანცელარიაში, დილის 9 საათიდან სალამოს 5 საათამდე ყოველდღე. მაზრებში შემოწირულება მიიღება იმათგან, ვისაც უჩვენებს კომიტეტის სამაზრო განყოფილება.

თავჯდომარე გუბერნიის კომიტეტის ქუთაისის გუბერნატორი **პოტულოვი.**

საქმის მწარმოებელი პოლკოვნიკი **ზისერმანი.**

სრულიად ევროპის ომი

დეპეშები

ჰეტ. დეპ. სააგენტოსაგან.

ლონდონი. 21 აგვისტო. განიხილავს რა საკითხს საფრანგეთის მთავრობისავან ვეინინ-ვანიუი ამბობს, რომ ჩვენ არ ვიწინდა ვიშინებდეს განუწყვეტელი წინსვლა გერმანელებისა საფრანგეთის სამხედრეთში, რადგანაც თვითეული ნაბიჯი გერმანელებისა ასუსტებს თვით მთასავე მტერმარეთმას. დრო უბორეტესი მტერია გერმანიის ბრძოლისა და საბოლოო შედეგი არავითარ ეჭვს არა ბადებსო. „ვესტმინსტერ“ გაზეთი საფრანგეთის მთავრობის გადაწყვეტილებას პარიზის მიტოვების შესახებ გონივრული ნაბიჯათ სთვლის, ვინაიდან დანიშნულება საფრანგეთისა ორნაირია: შენახვა მთავრობის სიმტკიცისა და უზარუნველ ყოფა ჯარის მთლიანობისა. ამ ჯარის არც დანაწილება შეიძლება და არც ციხე-სიმაგრეებში დამწყვდევა.

ჩემი თავგადასავალი გერმანიაში.

წელ..., გაზაფხულზე, პეტერბურგში ყოფნის დროს განვიძახე გერმანიაში საჭიროებლოთ წასვლა ენის პრაქტიკულოთ შესასწავლელლათ. ჩემი განზრახვა კიდევაც მოვიყვანე სისრულეში და მაისის შუა რიცხვებში გერმანიის სატახტო ქალაქ ბერლინში მივედ. ჩვეულებრივათ გერმანიაში საზაფხულოო დიდძალი რუსის საზოგადოება მიემგზავრება ხოლმე, მაგრამ მე ვერ წარმოვიდგენდი, თუ ამოდენა რუსობა მოიყრიდა თავს თვით ბერლინში. აქ უმთავრეს ქუჩებში ხშირათ შეგეძლოთ შეხვედროდით სახელმწიფო სათათბიროს ბევრს წევრებს (მათ შორის ჩვენი დეპუტატი ჩხენკელიც იყო), პროფესორებს, რუსის სტუდენტობას, წამოსულს ისე, როგორც მე,—და აგრეთვე სხვა და სხვა დარგის წარმომადგენელთ.

ომის გამოცხადება ჩვენ ყველას სრულიად მოულოდნელათ დაგვატყდა თავზე, რადგან გერმანიისა და რუსეთის დიპლომატიური ურთიერთობის გარღვევებს ჩვენ შეეხედეთ ჩვეულებრივათ და სრულიად არ წარმოგვედგინა, თუ მს ამგვარი შედეგი მოჰყვებოდა. ბერლინში თვით გერმანელები ომის გამოცხადებას დიდის აღფოთებენებით შეეგებენ. ყველგან ხდებოდა დიდებული მანიფესტაციები: მილეთი ხალხი გამოეფინა „Unter den Linden“-ზე და ფრიდრიხშტრასსზე,—მათ შორის იქ	sდა ყურადღებას ბერლინის აუარებელი სტუდენტობა—ქალი და ვაჟი, რომელნაც დიდი ენტუზიაზმით იმღერიდენ გერმანული პატრიოტული სიმღერებს: „Deutschland, Deutschland über alles“... იმპერატორი ვილჰელმი გამოვიდა თავის სახლის აივანზე და ამიდან ხალხს სიტყვებით მიმართა. შემდეგ ამისა თვით კრონპრინცმაც ავტომობილით ჩაირა ფრიდრიხშტრასსზე, რომელსაც ხალხი აღტაცებით შესცხოდა ვაშას.

ომისგამოცხადების წინა დღითვე რაღაც უეცრათ შეიცვალა იქაური გერმანელების ურთიერთობა რუსებთან. ცხადათ შეეტყოთ თან მტრული განწყობილება, ისე რომ ბევრი კიდევაც დათბოვეს ბინიდან.

გამოცხადდა თუ არა ომი ბერლინში შეიქნა დიდი ალარ-ზაური რუსთა შორის. უმრავლესობა შეიპყრო დიდმა შიშმა, და ყველა ფიქრობდა, რანაირათ დაეხწინა თავი გერმანიისათვის. უმთავრეს სადგურებზე, საიდანაც მატარებლები მოდიან რუსეთის საზღვრისკენ, ხდებოდა რაღაც საშინელება: მატარებლებში ადგილების შოვნა თითქმის შეუძლებელი იყო და ხშირათ მგზავრები ფანჯრებს ამტვრევდენ და ისე შედიოდენ ეიგონებში. მეტად სამწუხარო სურათს წარმოადგენდენ ეს მგზავრები, რომელთა შორისაც ბლომათ იყვენ შავშები, ქალები და ავადმყოფებიც. მე წამოვედი 19 ივლის შუადღისას უკანასკნელი მატარებლით ვერ ბელოვოზე. გზაში მეტად გვაეიწროვებენ, დაგვიცინოდენ კიდევაც და მასთან გვემუქრებოდენ, რომ საზღვარზე ვერ გადახვალთო. მეორე დღეს შუადღისას ჩვენ გადმოგვსხეს მატარებლიდან ერთ პატარა სადგურზე Stallupönen, რუსეთის სამზღვრებამდი დარჩენილი იყო დაახლოებით 12 ვერსამდი. დადგა ჩვენთვის სერიოზული მომენტი,—არ ვიცოდით რა გვექნა: ჩვენი მატარებელი მაშინვე უკან დაიბრუნეს, და ჩვენ კი დავრჩით ყრუ ადგილას, ყოველივე საშუალებას მოკლებული. შეიქნა დიდი აურზაური და თათბირი, ზოგი რას ამბობდა და ზოგი რას.

მვენ შორის აღმოჩნდა სათათბიროს ცნობილი დეპუტატი მაკლაკოვი, რომელსაც ბევრი ჩვენთაგანი რჩევას სთხოვდა. გადაესწყვიტეთ ქვეითად გადგეველო ეს მანძილი საზღვრამდის, ერთი პატარა ჯგუფი, რომელშიაც მოიყვნენ ხსენებული მაკლაკოვი, თაეადი ვასილჩიკოვი და რამდენიმე მანდილოსანი (ტრუბეცკაია), გამოგვეყო ჩვენ და წინდაწინ წამოვიდა საზღვრისაკენ ქვეითად; მიაღწიეს მათ საზღვარს და მშვიდობიანათ გადავიდენ რუსეთში თუ არა, მე არ ვიცი*). ჩვენ კი უმეტესი ნაწილი ჩვენი ბარგისა დავიგდეთ და გავსწიეთ საჩქარათ გერმანიის უკანასკნელ სადგურ „Eydkhunen“-ამდი. როდესაც მივუახლოვდით „ზასტავას“, უეცრად გამოხტენ რამდენიმე ჯარისკაცები და მოღებული თოფებით შემოგვმახეს: „გაჩერდით! უკან დაბრუნდით“! ჩვენ იძულებული გავხდით მაშინვე უკან გამოვბრუნებულიყავით. შუაგზაზე გერმანელებმა ალყა შემოგვარტყეს, დაგვამჭრიანეს ოთხ ოთხათ და ამგვარათ შემოგვიყვანეს Stallupönen-ში, მეტად დაღლილნი და მთელი დღის მშიერ-მწყურვალნი დაგვანაწილეს და შეგვრეკეს ორ სასტუმროში: ჩვენ ვიყავით პატიმრებივით დამწყვდეულნი, რადგან არამბებს გერმანელთა ვანდალიზმის მხეცური მოქმედების შესახებ. ლიუეგენში გერმანელებმა დახვრიტეს რეტტორი უნივერსიტეტისა, ბურგომისტრი და მაგისტატურის მრჩეველნი.

დაწვრილებითი ცნობანი ლვოვთან ბრძოლისა.

პეტროგრადი. 22 აგვისტო. ოფიციალური. უმაღლეს მთავარ სარდლის შტაბიდან. ავსტრიის უმთავრესი ძალები გაიშალენ ზვინეოსტერ ინოვა-ბელგორაიტომაშევ-ბელიოს მიდამოებში ლიუბლინ-ხელმის ფრონტზე იერიშის მისატანათ ამ ... ქმედების დასაფარავათ კიევის სამხედრო ოლქის მხრივ, ლვოვის აღმოსავლეთით მდებარე რაიონში შეგროვდა ავსტრიის მეორე ლაშქარი: მესამე, მეთვრამეტე და მეთორმეტე კორპუსები და ცხენოსანთა ხუთი დივიზია. როდესაც ჩვენ მივუხტეთ, ავსტრიელების ჯარების შეკრება ჯერ კიდევ დასრულებული არ იყო და გარემოებამ აიძულა, რომ მტერს თავისის ჯარებისათვის მიემატებინა მეშვიდე, მეცამეტე და მეთორმეტე კორპუსების ნაწილები ჩვენი ლაშქარი რომელიც განისაზღვრებოდა კიევის სამხედრო ოლქის ძალებით და რომეოიც თავმოყრილი იყო ლუსკ-დუბნო პროსკუროვის რაიონებში, შვიდ აგვისტოს გადავიდა სამზღვარს და ლვოვისკენ გასწია, რათა გაეტეხა ძალა ავსტრიელთაგან აქეთ გამოგზავნილ საფარ ჯარისა და ემოქმედნა მტრის უმთავრესს ჯარების გვერდისა და ზურგის მხრივ. მიხტომა მით უფრო საძნელო იყო, რომ ამ ადგილას ყველა გზები დასერილია დნესტრის მრავალ რიცხოვან ტოტებით ამის გარდა მტრის მრავალი სიმაგრე ქონდა ზალენსკი-ნოვნოოოვ-გალიჩ-ნოკოლაევის მიდამოებში და გვეფიქრებოდა, რომ ჩვენ მარცხენა ფრთას არ დასცემოდა და რუსეთისაკენ გზა არ მოეკრა. ოთხი აგვისტოდან ოცდაერთ აგვისტომდე ჩვენი ჯარის მარცხენა ფრთამ 220 ვერსი გაიარა და თან 7 აგვისტოდან 21-მდე განუწყვეტლივ მიიბრძოდა. მტრის უმთავრესი ძალები გამაგრდენ კამენსკა-გალიჩის ძლიერ პოზიციებზე, სადაც შეშუსვრილ იქნენ 18 და 19 აგვისტოს მომზდარ მედგარი ბრძოლის შემდეგ, მარტო მდ. ,,გნილაია ლიპის'' ჩასართავთან, სადაც 18 აგვ. მტრის ჯარები გავრეკეთ ბრძოლის ველზე მტერს დარჩა 20,000 დაჭრილი და მკვდარი. ხოლო ლვოვთან დამარცხების შემდეგ ხომ მტრის უკუდგომა ლტოლვათ, (გაქცევთ), გარდაიქმნა. ხელო დაგვრჩა ორასამდე ზარბაზანი, ბარგი-ბარხანი და მრავალი ტყვე, რომელთა რიცხეი დანამდვილებით ჯერ არ გამოვიანგარიშებია, მაგრამ რამდენიმე ათი ათასს მაინც აღემატება. ავსტრიელთა მეორე ლაშქრის ნაშთმა ერთ ხანს სრულიად დაჭკარგა ... ლადგასლა არ შეიძლებოდა. ბარგი, რომელიც გამოვაგზავნეთ მატარებლით და აგრეთვე რომელიც თან მოგვქონდა, თითქმის ყველამ დაკარგეთ. უმრავლესობამ უქვეშაგებოთ ცივ იატაკე გავათიეთ ეს ღამე. მეორე დღეს, საღამოს, გამოგვიცხადეს, რომ წაგვიყვანენ ქალაქ Braunsperq-ში, მაგრამ ვიდრე წაგვიყვანდენ, ჩვენ შორის დაატყვევეს რამდენიმე გენერალი და საფიცარ წაიყვანეს. ერთი ცნობილი გენერალი, ბარონ კაულბარსი, ამ ტყვეობის მხლოოდ იმითი გადარჩა, რომ მან მოასწრო თავისი პასპორტის დახვეა და განაცხადა, რომ მან ოფიცერი იგი. ჩვენ ისევე ღამეს ჩაგვამწყვდიეს მეოთხე კლასის ვაგონებში და მოგვიყვანეს ქალაქ Königsperq-ში, დილეთი გადმოგვსხეს ბაქანზე, შემოგვარტყეს ალყა ჯარისკაცებმა. გადმოიღეს თოფები, დატენეს და წამოაყენეს ხიშტები. მათმა ამგვარმა მოქმედებამ ყველას შიშის ზარი დასცა, ნამტენავათ ქალებსა და ბავშებს. აქვე შემოგვიერთეს მეორე დიდი ჯგუფი ჩვენსავთ ფატყვეველ რუსებისა, რომელთაც ჩვენზე მეტი ტანჯვა განეცადათ. როგორც მათ გადმოგვცეს, მათ ატარებდენ თურმე ქეჩა-ქეჩა, სადაც ხალხი მათ დასცინოდა და ქვებსაც კი უშენდა.

ორი საათის ცდის შემდეგ ჩვენთვის ჩამოაყენეს მატარებელი და 600 კაცი დაგვანაწილეს რამდენიმე მეოთხე კლასის ვაგონში; აქ ისეთი სივიწროვე იყო, რომ ჯდომაზე ფიქრიც არ შეიძლებოდა. ჩაკეტილ ვაგონებში გაგვაჩერეს დილის 12 საათამდი. გენერალი კაულბარსი, რომელსაც ამ აუტანელ სივიწროვეში და სიცხეში ბრძოლის უნარიც კი, ვერაკი და გაღიჩი—ეს დნესტრის ორკეკი სიმაგრენი—და ერთ აგვისტოდან მტერს ეუფლებოდენ ეს სიმაგრენი ჩვენ ვიყავით 20 ოდესტოს და ზარბაზნის სასროლ მანძილზედაც მივუახლოვდით ლვოვს. მისმა ციხე-სიმაგრეებმა ჩვენ იერიშს ვეღარ გაუძღვეს. (დასასრული იქნება).

პეტროგრადი. 22 აგვისტო. ოფიციალური. უმაღლეს მთავარსარდლის შტაბიდან, (დასასრული). ოცდაერთ აგვისტოს, დილის 11 საათზე ლვოვს ალყა შემოვარტყეთ და ავიღეთ. მასთან ერთად ხელში ჩაგვიგარდა დიდძალი სამხედრო დაელა. ქალაქის ყველა სახლები სავსეა დაჭრილი ავსტრიელებით, რომლებიც გაქცეულმა მტერმა მიატოვა. გარდა იმ უპარატესობისა, რომელიც ლვოვსა აქვს თავის თავათ, როგორც გალიციის უმთავრესს ადმინისტრატიულ ცენტრის, მის აღებას განსაკუთრებული და დიდი სამოქმედო მნიშვნელობაკა აქვს. იგი უმთავრესი კვანძია სანსა, დნესტრსა და მტრის ზურგისკენ მიმავალ გზებისა. ლვოვის აღება საშუალებას აძლევს ჩვენს ჯარს უფრო მეგრათ შეუტიოს თავის მტერს.

პეტროგრადი. 22 აგვისტო. ბრძანება მთავარ სარდლისა. ის ადგილები, რომლებიც ალებულ იქნებიან ჩვენი ჯარების მიერ ავსტრიისა და გერმანიის საზღვრებში, ჯერ უნდა გამოცხადებულ იქმნენ სამხედრო მოქმედებათა ადგილებათ და მერე ამ ადგილებში უნდა დაარსდეს განსაკუთრებული საგენერალ-გუბერნატორო მართველობა, რომელიც დაექვემდებარება დასაღლეთ მეათე ფრონტის უფროსისაურთ ჯარების თავავრ სარდალს. ხელს აწერს გენერალ ადიუტანტი **ნიკოლოზა.**

ამსტერდამი. 22 აგვისტო. გაზეთ ტელეგრაფს აუწყებენ: ლონდონში თანდათან რწმუნდებიან, რომ გერმანელები პარიზზე მიდიან, თუმცა ამავე დროს ყველასა სჯერა, რომ ომი პარიზის ალყაეთ არ გათავდება, პირიქით ყველას აზრით საჭიროა, რომ ომი გაგრძელდეს, რათა მიაღწიონ უკანაკნელ გამარჯვებას.

პეკინი. 21 აგვისტო. რუსეთის გაზეთების ის ცნობა, რომ ვითომც დიპლომატიურ კორპუსს გადაეწყვეტოს საკითხი ჩინეთში უცხო სახელმწიფოთა საფოსტო დაწესებულებათა მოსპობის შესახებ—მართალი არ არის.

პეტროგრადი. 22 აგვისტო. ფინანსთა მინისტრთან საკანგებო მოლაპარაკებადი განზრახულ ახალ გადასახადების შემოღებისა და სახელმწიფო სათათფიროს მორიგ სესიის მოწვევის შესახებ, სახელმწიფოს სათათბიროს კანონეთში მოხდა კრება სათათბიროს წევრთა, რომელმაც ერთხმად აღიარა, რომ გადასახადების

---

*) დღეს გავიგე, რომ მაკლაკოვი ამ გზით დაბრუნებულა და მას წერილიც დაუსტამბია „Русск. Вѣдомост“-ში ამის შესახებ.

საკითხმა საკანონმდებლო დაწესებულებაში უნდა გაიაროსო. უმახლობელეს დროთ სათათბიროს სესიის დაწყებისა აღიარებულია ოქტომბერი. სახელმწიფო სათათბიროში პარაკლისის გადახდის შემდეგ ლევოვის აღების გამო სათათბიროს თავჯდომარემ უმაღლეს მთავარსარდალს შემდეგი დეპეშა გაუგზავნა: „თქვენო იმპერატორობითი უმაღლესობავ! ჩემისა და სახელმწიფო სათათბიროს წევრების სახელით, გილოცავთ ბრწყინვალე გამარჯვებას, აკურთხოს მცა უზენაესმა დიდებული სამსახური თქვენი სამშობლოისთვის, განამტკიცოს მან ძალნი ჩვენის ძლევამოსილის ჯარისა, რომელიც განზორციელებს არის რუსეთის ღიდის და შუურაველის სულისა, მიწამდის ვიხრით მის წინაშე თავს და ვუგზავნით რუსულ მადლობას. მშვიდობა სულთა პატიოსან ბრძოლის ველზე გმირულთა თავდადებულებისას, საუკუნოთ იყოს ხსენება მათი, ხოლო გმირ-გამარჯვებულთა კი სახელი და დიდება. სახელმწიფო სათათბიროს თავჯდომარე როძიანკო.

მუდენი. 22 აგვისტო. პეკინიდან აქაურ ადმინისტრაციას ბძანება მოუვიდა, რომ მან სასტიკი ზომები მიიღოს მანჯურიაში იაპონიის საწინააღმდეგო აგიტაციის მოსასპობათ. აეკრძალოს გაზეთებს ცინდაოს შესახებ წერა, აკრძალულ იქმნეს საჯაროთ შეფსება იაპონიის მოქმედებისა აღმოსავლეთში. აქაური მკვიდრნი დიდი ყურადღებით ეკითვიან ევროპის ამბებს.

ბერლინი. 22 აგვისტო. ჰეკინიდან აქაურ ადმინისტრაციას ბძანება მოუვიდა, რომ მან სასტიკი ზომები მიიღოს მანჯურიაში იაპონიის საწინააღმდეგო აგიტაციის მოსასპობათ. აეკრძალოს გაზეთებს ცინდაოს შესახებ წერა, აკრძალულ იქმნეს საჯაროთ შეფსება იაპონიის მოქმედებისა აღმოსავლეთში. აქაური მკვიდრნი დიდი ყურადღებით ეკითვიან ევროპის ამბებს.

ბერლინი. 22 აგვისტო. აქ მოვიდა პირველი მატარებელი, რომელმაც დაბრუნა [illegible] ბრძოლის ველზე.

პარიზი. 22 აგვისტო. მოწინააღმდეგე ჯარების მოძრაობა პარიზის მიდამოებში გრძელდება, თუმცა ჯერ ერთმანეთს არ შეჰხვედრიან. ვერდენის მიდამოებში. გერმანელებმა ცოტა რამ მარცხი მოუვიდათ. ლოტარინგისა და ვოგეზში მცირე გამარჯვებანი განეიცადეთ.

პეტროგრადი. 22 აგვისტო. როგორც იუწყვიან გერმანიის იმპერატორი და ბეფფეი ვიურტემბურგისა და ბოვარიის კომენდანტად სტარსაურგს გადავიდნენ. რატენბურგსა და რესსელში ჩვენ ცხენნენებს ადგილმრიგმა მცხოვრებლებმა სროლა აუტეხეს. ამ ადგილებს ცოტა რამ საზხდრო გადასახადი დავადეთ. ჩვენ ჯარს ფეხდა ფეხ მისდევენ კენიგსბერგის მეეიხოვნეთა რამდენიმე ნაწილი. ჩვენმა ჯარებმა ტყეები და ზარაზნების ორი ტყვია-წამლის ყუთი ხელთ ჩაიგდეს. ჩვენმა ცხენოსნებმა რაზმმა დაზვერა აღმოსტეინი, სადაც ახლა გერმანელების ჯარია. აღმოსავლეთ პრუსიაში დატყვევებულნი—ბავარიის მესამე კორპუსის ჯარის კაცნი ირწმუნებიან, რომ მათი კორპუსის რიგნის ნაპირებიდან წაიყვანესო.

—◆—

ჟურნალ-გაზეთებიდან

ლუვენი.

გერმანიის გერენალური შტაბი ირწმუნება, რომ ლუვენის აღების დროს გერმანიის ჯარმა სასტიკი ბრძოლა გამოიარა, რომელიც ქალაქის მცხოვრებლებმა გაუმართეს. ყველა ფანჯრებიდან თოფებსა და რევოლვერებს ისროდნენ. ქალები სალდათებს მდუღარე ზეთს ასხამდნენ. მოხუცნი და ბავშები ამხედრდნენ გერმანიის ჯარის წინააღმდეგ. ჯარები იძულებულნი იყვნენ სახლებისთვის ცეცხლი წაეკიდებინათ.

ამიტომ გერმანელი პრესა ლუვენს სამხედრო დავლათ სთვლის.

ბელგია უნდა დაისაჯოს, ამბობენ გაზეთები, რადგანაც მისმა მცხოვრებლებმა წინააღმდეგობა გაგვიწიეს.

ზავი.

ერთ ნეიტრალურ სახელმწიფოს დიპლომატს განუცხადებია, რომ მოკლე ხანში, ალვილად შესაძლებელია, გერმანიამ ზავზედ დაიწყოს ლაპარაკი. ერთსა და იმავე დროს ვაშინგტონიდანაც მოვიდა ამბავი, ვითომც გერმანია, პირველ გამარჯვებისავე შემდეგ, ომს დროებით შეს წყვეტს და შეერთებულ შტატების პრეზიდენტს ვილსონს მიმართავს თხოვნით, რათა უკანასკნელმა თავი გამოიდოს, როგორც კულტურისა და ცივილიზაციის მეგობარმა, და შუა კაცად გამოვიდეს მებრძოლ სახელმწიფოთა შორის.

რამდენი ჯარი ჰყავს ოსმალეთს.

როგორც გაზეთები სწერენ, ოსმალეთს ომის დროს შეუძლიან გამოიყვანოს ბრძოლის ველზე 1400 ათასი მეომარი 1618 ზარბაზნით. ამ ჯარში 43 დივიზია მუდმივი ჯარია, ხოლო 58—სათადარიგო.

კონტრიბუცია.

გერმანული გაზეთები სწერენ, რომ იმპერატორი ვილჰელმი მოსთხოვს საფრანგეთს 40 მილიარდს კონტრიბუციას, რომელიც უნდა გადაიხადოს ხუთი წლის განვალობაში.

ფრანც-იოსების დეპეშა.

ერთ მოკლულ ავსტრიელ ოფიცერს შემდეგი დეპეშა აღმოაჩნდა:

„გამარჯვებ! გამარჯვებაზედ მოდის. ღმერთი თქვენთან არის და ჩვენთანაც იქნება. გულით გილოცავ, შენ. ერთგულო მეგობარო, ჰაბეკ გმრეობს, შენ საყვარელ შვილ კრონპრინც, რუპრეტ ბავარიელს და მამაც გერმანელ ჯარს. გულ-წრფელად მოხარულნი ვართ მე და ჩემი ჯარი, რომ შენთან ვიყოფ დღეებს, რომლებიც აღსავსე არიან მსოფლიო ისტორიულ მნიშვნელობით. გულითადად ჩამოგართმევ მაგ ძლიერ ხელს. „ფრანც-იოსები“.

როგორც სჩანს ამ დეპეშის ასლი ხალხში ყოფილა გავრცელებული.

მოწამლული ფურაჟი.

რუსეთის ჯარებისაგან აღებულ ციდკენენში, მრავალი ფურაჟი აღმოჩნდა. გაშინჯვის დროს გამოირკვა, რომ სანოვაგე სტრიხნინი იყო მოწამლული. ალბათ გერმანელებს ამით რუსეთის ჯარის მოწამლვა სურდათ. ამიტომ მრძანებაა გაცემული აღმოსავლეთ პრუსიაში ნადავლ ფურაჟს სიფრთხილით მოეკენენ და მოსპონ ხიდმე.

სოციალისტური ლიტერატურა ჯარში.

იმპერატორმა ვილჰელმმა ბრძანება გამოსცა, რომლითაც ჯარისკაცებს უფლება ეძლევათ სოციალ-დემოკრატიული ლიტერატურით ისარგებლონ.

—◆—

ღია წერილი გერმანელებისადმი.

„ჰტი ჟურნალში“ შემდეგი ღია წერილია დაბეჭდილი გერმანელებისადმი, რომელსაც ხელს აწერს ყოფილი საგარეო მინისტრი პიშონი:

„ამრიგად, ბატონო გერმანელებო, რას იტყვით თქვენ ახლა? ფიქრობთ კვლავაც, რომ ძალით შეიძლება ერების მოსპობა და რომ ძალადობა უფლებაზედ წინა სდგას?

ახლა თქვენ მშვენიერ გაკვეთილს იღებთ სამართლიანობის უმაღლეს იდეისაგან და ის პრინციპებისაგან, რომელსაც ემყარება მტკიცე სახელმწიფოებრივი მოწყობა ერებისა.

თქვენ ცუდათ იცნობთ ამ პრინციპებს და ამის ან შევიწროებით და დევნით ამტკიცებენ, რომელსაც სჩადიოდით თქვენს განაპირა ადგილებში—ჩრდილოეთით, აღმოსავლეთით და დასავლეთით.

უკმეხობა—აი თქვენი კანონი.

ომი, მიუხედავად ყველაფრისა, აი რა გიტაცებთ თქვენ, და თქვენ არც კი შედარკით ჩაეფარიოთ მთელი ქვეყანა 20 საუკუნისა, ქვეყანა კულტურისა და პროგრესისა ისეთ სასტიკ ომში, რომელიც 30 წლის ომს გვაგონებს.

მაგრამ ასეთ მიზანს გზად ბევრი დაბრკოლება გადაეღობა. და თუ მატერიალურ უპირატესობას დიდი მნიშვნელობა აქვს, ძალა ზნეობისა ხშირად გამარჯვებული გამოდის ამ ბრძოლიდან. და დროა თქვენც იწამოთ ეს.

რადგანაც, განა რა ამოძრავებს ამ პატარა ბელგიელ ხალხს, რომელიც, რაწამსვე თქვენს ხელში სწვდიო, იმ წამსვე აღსდგა, პატრიოტიზმით [illegible] ტრადიციებ[illegible] გატაცებული, თქვენს ჯარ[illegible] წინ [illegible] სთქვა: „აქ არ დაიარებინო!“.

ან და ეს აყვავებული, ბედნიერი და მდიდარი ქალაქი ლიეჟი, რომელმაც შეგაჩერათ თქვენ ყუმბარებით თავის ზარაზნებისა და კედლებით, რომელზედაც ისე აღიმართნენ ხიბტები, როგორც ჯაგარი ზღარბზედ.

და თქვენ, რომლებიც ძლიერებით ხოთჯერ აღემატებოდთ ბელგიელებს, წინ ვეღარ წახვედით. და თუნდაც თქვენ არ შეამეთ მათი სიმამაცე წითელი არწივის ორდენით, ისინი ნუგეშცემული არიან უკვე. საპატიო ლეგიონის ორდენი რომ მიიღეს.

რა ასულდგმულებს, რა აძლევს სიმამაცეს ეს გმირებს?

შეგრეხა ეუმიდეს უფლებათა, სამართლიანობისა და თავისუფლებისა, რომელსაც თქვენ 44 წლის განვალობაში სპობდით ელზას-ლოტარინგიაში.

და თუმცა თქვენი ძალები დიდია, თუმცა განშანადგურებელი საშვალებანი თქვენნი სასტიკნი არიან, მაგრამ თქვენ გაკლიათ უმაღლესი გადამწყვეტი ძალაის ძალა, რომელიც გამოდის ადამიანის შეგნებიდგან და რომელიც აქვთ როგორც მთელ ერებს, ისე კერძო ინდივიდებს.“

ქუთაისი

ახალი ამბავი.

ხელის მომწერთა საყურადღებოთ. გაზეთ „იმერეთის“ კანტორა ღია იქნება ღილის რვა საათიდან ნაშუადღეევის ორსაათამდე და სადამოს 6 საათიდან 8 საათამდი.

◆ დღეს, 24 აგვისტოს, ღილის 11 საათზე, დეპუტატ-საკრებულოში გუბერნიის მარშლის, **თაგან დავთან ო. ნაჯარაძის**, თავმჯდომარეობით მოხდება ქუთაისის გუბერნიის თავად-აზნაურთა საგანგებო კრება. კრებაზე განხილული იქნება, თუ რა დახმარება მისცენ ომში დაჭრილებს და მათ ოჯახებს

ამას წინად ყოველად სამოვდელო იმერეთის ეპისკოპოსმა, გიორგიმ, ქალაქის გამგეობას აცნობა, რომ განზრახულია ქუთაისში დაარსდეს [illegible]ასულიერო სემინარია და, შეიძლება, [illegible]ენობ[illegible] საგანთა [illegible]ლორიაზე საკმაო [illegible]ილი მოგეკოვებათო.

ამის გამო ქალაქ[illegible] გამგეობამ გიორგი ყოველად-სამღვდელ[illegible] გიორგის აცნობა, რომ ქუთაისი[illegible] ქალაქის გამგეობას, რამდენი საკენ[illegible] ადგილი სურდებათ მომავალი სემენარიისათვის.

◆ გუშინ, 23 აგვისტოს, ქალაქის თვითმართველობის დარბაზში, ქუთაისის ეიეე-გუბერნატორის ბ-ნი ვენტცელის თავმჯდომარეობით შესდგა საგუბერნო კომიტეტის კრება, ომში გაწვეულთა დახმარებლათ.

◆ როგორც გავიგეთ, ქუთაისის ქალაქის საზოგადოებას ნებართვა მიეცია სამკალისიან სახელოსნო ქალთა სასწავლებლის დაარსების. სასწავლებელი გაიხსნება შუა ენკენისთვეში.

◆ 22 აგვისტოს ოლქის სასამართლომ გაარჩია სანდრო ვანიეეის საქმე. იგი ისჯებოდა 1646 მუხლის პირველი პუნკტის ძალით. სასამართლომ იგი დამნაშავედ იცნო და წლიანახევრის ციხე მიუსაჯა.

◆ ქუთაისის წმინდა ნინოს ქალთა სასწავლებელში ხელმეორე გამოცდები დაიწყო.

◆ 22 აგვისტოს მომრიგებელი მოსამართლის თანაშემწემ გაარჩია მიხეილ თურქიას და არონ პაპიაშვილის საქმე. მათ ორივეს სხვისი შეურაცხყოფა ბრალდებოდათ. თურქიას სასამართლომ ერთი კვირის ციხე მიუსაჯა, ხოლო პაპიაშვილი 25 მანათით დაიჯარიმა.

◆ 26 აგვისტოს ოლქის სასამართლო გაარჩევს მაქსიმე არაბაძის საქმეს, რომელიც 1453 მუხლის მესამე პუნკტის ძალით ისჯება.

◆ მ. ყაუჩიშვილის ქალთა სასწავლებელში ხელმეორე გამიცდები დაიწყო 23 აგვისტოდან.

თფილისი.

— **ქართული სათეატრო-აზნაურთა გაერთიანების** ინსპექტორის თანამდებობის დაკავებაზე ბ-ბა ლორთქიფანიძემ უარი სთქვა. როგორც გავიგეთ, ინსპექტორად კვლავ ა. მიქაბერიძე დარჩება.

— **ფოსტაზე თავდასხმა.** გუბერნატორის კანცელარიას შემდეგნი ატყობინებენ: 15 აგვისტოს, სადამოს 8 საათზე, თელავიდან რვა ვერსის მანძილზე შეიარაღებულნი უცნობნი თავს დაეცენ ფოსტას, ალბათ ფულის გატაცების განზრახვით. როდესაც ფოსტა მიეიდა ვიწრო გზაზე უცებ ტყიდან სამის ბრიდან სროლა [illegible] სროლა აუტეხეს [illegible]ურებს. ჩქარა მათ ჩაფრებმაც უპასუხეს სროლით. [illegible] გასროლისათანავე ტყეიდან [illegible] ცხენი მოკლულ იქმნა. ჩაფრებმა [illegible] მეკვეთმან სროლა [illegible] ერთი ამხანაგი კი თელავს გაგზავნეს ამბის წაწასალებად. თავდამცემნი იძულებული შეიქმნენ, სროლისთვის თავი დაენებებინათ და მიმალულიყვნენ. საფრაბეში დასტოვეს ორი თუფური ქუდი და პატრონები. შემდეგში პოლიციამ დაიპატიმრა ამ საქმის გამო ერასტი ფარეულიძე რომელიც დანაშაულში გამოტყდა. პოლიციის ცნობით, მისი ამხანაგები არიან ბაკირაძე და ჩოხორაშვილი, რომელთაც დაეძებენენ.

—◆—

რას ემსახურება ბაზ. „შრომა“?

საკვირაო გაზეთის უმთავრესი დანიშნულება—რომელიმე მიმართულების ქადაგებაა. და, ცხადია, მას არ შეუძლია ჩაერიოს ყოველ დღიური, საპირ-ბორბოტო საკითხების გარშემო ატეხილ ბრძოლაში. მისი მიზანი მხოლოდ ლიტერატურული, იდეალისტური, უანგარო უნდა იყოს.

ასეც ვეგონა. გამოსვლისათანავე „შრომამ“ მხოლოდ „იდეალებზე“ დაიწყო ლაპარაკი და ამისთვის მიხაილოვსკის მოძღვრებაც კი ამოქექა არქივიდან. მთელი ფურცლები გაზეთისა გატენილი იყო ამ წერილის დაძველებული იდეალისტური ფილოსოფიის შესახებ წერილებით.

მიხაილოვსკი ფილოსოფიის უმაღლეს საფეხურზე მოკაქციან და თანამედროვე პოზიტივიზმი, რომლის გამომხატველებიც არიან მახი და ავენარიუსი, მისი მოძღვრებისაგან შობილად აღიარეს. თუმცა, ვინ არ იცის, რომ მახისა და ავენიარუსის პოზიტივიზმს არაფერი აქვს საერთო მიხაილოვსკის სუბიექტივიზმთან.

იმავე დროს იკვლევდენ, ვითომ ისტორიისა და სოციოლოგიის მეთოდებს, თუმცა, მართალი მოგახსენოთ, ეს—მეთოდოლოგია კი არა, ნამდვილი აკეთ ბაკია იყო.

ვითომ პიროვნების პატივისცემის პრინციპიც აღიარეს, თუმცა არ ერიდებოდენ ცილისწამებასა და, მაშასადამე, სხვისი პიროვნების ჩაუგდებლობას.

რაც შეეხება მათს პრაკტიკულ ფილოსოფიას, იგი ხომ უცნაური რამეა! თუ მიწის საერთოდ შეძენა არ შეიძლება, გლეხები, დეე, სულ ნუ შეიძენენ მიწას, რადგან ჩვენი დოგმა კერძო საკუთრებას უარყოფსო! გაგონილა ამგვარი უცნაურობა?

მაგრამ გამოიცვალა დრო და ამ იდეალისტებმა (!) ყოველივე იდეალური უარყვეს. დღეს მათი უმთავრესი მიზანი—დეპეშების საშუალებით ფულის შეძენაღაა!

კვირიდან კვირამდის აუარებელ დეპეშას ბეჭდავენ, იდეალისტური წერილებისთვის კი მარტო ერთი დღე დაუნიშნავსთ. და, რასაკვირველია, როდესაც ვინმე კვირაში შვიდ დღეს ფულისთვის ზრუნავს და მარტო ერთ დღეს გაახსენდება იდეალი, მას სახელად „ფულისტი“ უფრო შეეფერება, ვიდრე იდეალისტი.

და ეს რომ ასეა, ჩანს, სხვათა შორის, შემდეგი ფაკტებიდანაც. „შრომის“ იმ დეპეშებს, რომელსაც ქუთაისში, მაგალითად, 15 აგვისტო ეწერა, სამტრედიაში იმავე დღეს 16 აგვისტოს თარიღი ჰქონდა. რისთვის? მისთვის, რომ სამტრედიელები მოეტყუებიათ, ვითომ „შრომის“ დეპეშები უფრო ახალი იყო, ვიდრე „იმერეთისა“ ან იმ დღის რომელიმე სხვა გაზეთისა; შეუტყუეს, ამბილის და ძლივს ალღებიეს ხელი ამ ეშეესობაზე.

მაგრამ ამაზე უარესი კიდევ ის არის, რომ „შრომის“ „საღამოს დეპეშები“ ხშირად მხოლოდ ნაწილია იმ დეპეშებისა, რომელიც მკითხველს შეუძლია წაიკითხოს იმავე საღამოს გამოსულ გაზეთში ან „იმერეთის“ საღამოს დეპეშებში, მაგალითად, 22-ს წაიკითხე „შრომის“ „საღამოს დეპეშები“ და, ლვოვი რომ აღებული იყო, მხოლოდ „იმერეთის“ საღამოსავე დეპეშებიდან გავიგე.

ერთი სიტყვით, „რრომა“, ოღონდ კი „იმერეთს“ დაასწროს, საზოგადოების მოტყუებასაც კი არ ერიდება!

მაგრამ რა აქეს ბრძოლის ამგვარს წესს საერთო მიხაილოვსკის იდეალიზმთან, და რას ემსახურება, მაშასადამე, „შრომა, პასუხი თავისთავად ცხადია...

მკითხველი.

გერმანიაშო. ჩვენ, ყმაწვილები, როგორც ქნა, შეეურიგდით ამას და დავიწყეთ მზადება. ამ დღეს ჩვენთან შემოუშვეს ქალაქიდან სულსათის გამყიდველები, მაგრამ ბებდურება იმაში იყო, რომ თითქმის ველას ჩვენთავანს გამოლეკილა გერმანული ფული და რუსულ ფულს კი არ ბებულ�და არც არსად ჭვეიურდებენ, ამ შემთხვევით ისარგებლეს მაღაზიებმა, რომელნიც მანეში გვაძლევენ შვიდ-ცხრა შაურს.

მეორე ღამეს უეცრად გაგვაღვიძეს და ამბავიგვიანეს ბაღეთ, გვითხრეს—ახლავე ეგზავნინო, მაგრამ საით, რისთვის, არაფერი იცოდა. ზოგს ისე შეეშინდა, რომ ეხტრეტასაც მიეელოდა. ბნელ ღამეში ეთი საათის ცდის შემდეგ გამოგვიცხადეს, რომ მხოლოდ ხვალ ღილით წახვალ; ჩვენ დავბრუნდით იმავე ღამის საეში. მართლაც, მეორე დღეს გამოირკვა, რომ ჩვენ წაგვიყვანებენ ქალ. Sassეში, ცოტა არ იყოს, მოგვეკი რაღაც ედი, რადგანაც ჩვენ შორის აღმოჩდა ლაც გრაფი კანკრინი, რომელიც ნათეი ყოფილა იმპერატორ ვილჰელმის ვიეე დაახლოებულ პირისა და ასეთმა საენელმა და აუტანელმა მდგომარეობამ ეულა ეს გრაფი დეპეშა გაეგზავნა თვით ლჰელმისათვის. არ ვიცი,—[illegible] თუ დეპეშაში, მხოლოდ აქედან შედარ ცოტა უფრო უკეთ ვვეპარობდენ, ი. აღარავისათვის არ უცემია და არც ეთვიანი შეურაცხყოფა მიუყენებიათ. ვარეს ისევ ვაგონში და გაგვგზავნეს ქ. ტინაში, სადაც ჩავედით მეორე დღეს საათზე, აქიდან წაგვიყვანეს კიდევ ეს. როგორც იქნა, დაღამებულს გა-

თავდა მატარებლით შგზავრობა; რკინის გზის სადგურიდან ჩვენ გადაგვსხეს ბორანო რაღაც პატარა კუნძულზე (სახელი დამავიწყდა). აქ ძმმე ავადმყოფებისათვის რამდენიმე დახურული ეტლები მოიყვანეს. ჩვენ შეგვიყვანეს ცხენების სადგომ თავლაში, რომელშიც თივისა და ნაგავისაგან ისეთი ბუღი და მტკური იდგა, რომ ერთმანეთის გარჩევა გვეჭიდა. აქ ჩვენ გავათიეთ ეს შავბნელი ღამე. იმდენათ აუტანელი შეიქნა ჩვენი ამოდენა ხანგრძლივი წვალება, რომ რამდენიმე პირი ეკუბაზედაც წაირყა: ერთმა დედაკაცმა, რომელიც ორსულად იყო, უდროოდ შობიარობა განიცადა; ერთმა ახალგაზდამ თავის მოკვლაც მოინდომა. ამ უბედურებაში უცნაური ამბებიც ხდებოდა. ერთი მოხუცი ცოლშვილიანთ ისე შეშინდა და დაიბნა, რომ ერთმანეთს თოკებით გადაებნენ -არ დავიკარგოთო. ბევრი მაღალხარისხოვანი პირები თავის ხელით რეცხდენ გამეფურულ წინდებსა და ცხვირსახოცებს, რადგან საკვლელი არ მოეძებნებოდათ. ამათ შორის შეენიშნე ერთი საპატიო პირი გრაფი ვ..., რომელსაც დაეკაიწუბია კლავები და მეტად უხერხულად რეცხდა თავის ჭუჭყიან წინდებს; როდესაც მე მას მიუახლოვდი, მან შემომხედა ნაღვლიანი თვალით და შემომჩივლა: „Вотъ, до чего мы дожили!..“

ამ დღეს გერმანელებმა რაღაც მოწყალეობა მოიღეს ჩვენზე და დაგვირიგეს შავი გამხმარი პური და თითო ჯამი წვენი, ამ წვნისათვის ჩვენ გვაძლევდენ ჯარის კაცები თავის ნახმარ და გაურეცხელ ჯამებს. აქ ამ კუნძულზე, დაეყოვნთ მეორე ღამეც. შემდეგ ამისა, ჩვენ გადაგვიყვანეს მეორე დიდ კუნძულზე „ციუუგენ“-ზე. აქ შიგვიყვანეს ქალ. „ბანნიც“-ს. ამ ქალაქში გადაწყვეს ჩვენი ბედ-იღბალი: გავიგეთ, რომ აქედან ჩვენ გვისტუმრებენ გემით შეეიკის ნაპირებისკენ. მართლაც, ჩაგვსხეს შეეიკის გემში და გვგვიტუმრეს, ვშიშობდით, რომ შეეიკიშიდაც მტრულად არ შეგვხვედროდენ, მაგრამ ჩვენნი-მოლოდინი არ გამართლდა. გემით მივედით ქალ. „ტრელეპბორგ“-ში აქედან ჩვენ ვიმგზავრეთ სულ ხმელეთით, გადავეკრეთ თელი შეეიკია ტორნეომდი, რადგან დიდ საშიშროებას წარმოადგენდა ბალტის ზღვით მგზავრობა. აქ უნდა ვსთქვა, რომ შეეიკიში ჩვენ მიგვიღეს დიდის აღტაცებით: ყველგან, რკინის გზის სადგურებზე, ხალხი გვეხედებოდა ყვავილებით და ყოველგვარ სანოვაგით და მასთან მგზავრობაც რკინის გზით უფასო იყო. შეეიკიში მგზავრობას მოვანდომეთ სულ სამი დღე და ღამე. შემდეგ ამისა გადმოვედით ფილიანდიაში, აქედან კი შედარებით ადვილათ ჩამოვედი პეტერბურგში. ფინლიანდიის სადგურზე ჩვენ შეგვხვდა აუარებელი ხალხი; ამათში ბევრი გულგახეთქილი მოელოდა გერმანიდან დაბრუნებულებს დაკარგულათ ჩათვლილს: შვილს, ძმა, შამას და სხვა ახლობელ ნათესავსა და ჩვენ შორის ეძებდენ მათ. პეტერბურგის სხვადასხვა დაწესებულებამ დახმარება აღმოუჩინა ბევრს ჩვენთაგანს, რომელნიც მეტად უმწეო მდგომარეობაში დარჩენ უფულობისა და ბარგის დაკარგვის გამო.

სტ. ლ. მაჭავარიანი.

ჩიათურის თეატრი

საზამთრო სეზონი.

ქია დრ. საზ. გამგეობა უკვე შეუდგა სა^ მთრო სეზონისთვის მზადებას. რეჟისორი ი. ივ. ბარველის ხელმძღვანელობით მხატვარი ს. ტიუფანოვი ამზადებს ახალ დეკორაციებს და ანაბლებს ყველა ძველს. მზადდება ოთხი გარნიტური ავეჯი, ბუტაფორია და რეკვიზიტი. სარეპერტუარო კომისია ამზადებს რეპერტუარს, სადაც განსაკუთრებული ყურადღება ექნება მიქცეული ჩვენი ავტორების ახალსა და ძველს ორიგინალურ პიესებს. დასში მიწვეულნი არიან: ივ. ბარველი, (რეჟისორი) ქ. ქ. ო. ლეფავა, ო. ლოლობერიძე; ბ.ბ. ვ. სარელი, ვ. ხოსელი და გ. გურული (კარნახი). სეზონი დაიწყება ენკენის თვის შუა რიცხვებში. პირველ წარმოდგენისათვის განზრახულია ი. გედევანიშვილის „ოჯახი“ და ივ. გომართლის „იასონის ოინები“.

ქვეყნიერ იმერეთის ავ-კარი.

აგვისტოს 12—18 რიცხვამდე მომიხდა მოგზაურობა ქვეყნიერ იმერეთის სამხრეთ ნაწილში, მდ. რიონის გაღმა-გამოღმა მდებარე სოფლებში; მოგზაურობა გამოღმით დღეს უფრო მოსახერხებელია, ქუთაისიდან ყოველ დღე გადის დილიჟანსი და ლინეიკა, ეტლები გაივლის ს. ს. მესხეთში, უკანთანი, ოფშვკვთში და ჩერდება ჯაულიას და ბაშს; რადგანაც გზებიც ხელს უწყობს, ამის გამო ერთი გზა ღიარ 50—60 კაპ. რიონ გაღმა მხარეში მოგზაურობა მოუხერხებელი და ბასაჭირი შეიქმნა; ორი-სამი წელიწადია, რაც სოფ. ამაღლებაში კერძო პირებმა გაიჩინეს ეტლები, მაგრამ მდ. რიონზე უხიდობისა გამო ვერ მოეწყო რიგიანად მიმოსვლა; მცხოვრებლებმა ამ ბოლო დროს თუმცა გამართეს მთავრობის დახმარებით კარგი ბორანი, მაგრამ წყალდიდობის დროს არ იქმნა მისი დამაგრება, რის გამო მთელი თებერვალი ეტლითა მოგზაურობა შეჩერებულია; არის მეორე გზა დაბა სამტრედიით, მაგრამ ოცი ვერსის მაგიერ 50 ვერსი უნდა გაიაროთ, ამიტომ ამ გზით მოგზაურობას ყველა ერიდება სიშორისა გამო. ამ გვარად, ეს ბუნებით შემკული და მდიდარი კუთხე მთელად მოწყვეტილია გამოღმა სოფლებს და ქალაქს, მოთავალშიაც ასე დარჩება, უკეთუ მცხოვრებლები არ მოინდომებენ მდ. რიონზე ხიდის გაკეთების შესახებ საკითხის აღძრას.

რიგიანი გზებისა და მიმოსვლის წყალობით გამოღმა კუთხე ბეკრად გაუსწორო წინ გაღმა კუთხეს, როგორც ეკონომიურად, ისე კულტურულადაც. პირველი კუთხ^ ან ყოველ დღე ადგილ^ თ შემოაქვთ ქუთაისში გასაყიდად სხვადასხვა ხორ^ ეულობა და სანოვაგე, როგორც ურმით, ისე ცხენით, გაღმა კუთხის სოფლები კი ვერაფერით ვერ სარგებლობენ. გამოღმა კუთხეში დღეს არა თუ ყოველ საზოგადოებაში, ყოველ სოფელშიაც აღსებობს ჩინებულად მორთული სახალგო სკოლა ორი სამი მასწავლებლით, გაღმა კუთხე კი ამ მხრითაც მეტად დაქვეითებულია; აქ არსებობს სახალხო სამინისტრო სკოლა, სულ ორიოდე საზოგადოება კი მოკლებულია რიგიან პიროვნოაწყობით სასწავლებელს; თავიდან ამ საზოგადოებებში სწავლა გაჩნთლების საქმეს დაჰპატრონებია სასულიერო უწყება და თითოეულ ეკლესიასთან აქვთ დაარსებული სულმომძრძავი და ძლიერი მბეჭდავი წერა კითხვის სკოლა, რომელიც ზოგან წარმოადგენს სასაცილო და თან სამწუხარო სურათს: ბნელი ოთახი, ორიოდე მინებ-ჩამტვრეული ფანჯრით, კიბე და აივანი მინგრეული, სახურავი შეთხელებული, რის გამო წვიმის დროს წყალი ყველგან ჩადის, შიგ სანახევროდ დამტვრეული მოსწავლეთა პარტები, მასწავლელის ფეხებ მომძვრალი მაგიდა და სახურგე მოგლეჯული სკამი. აი, როგორ მოწყობილი სკოლაში უხდება საკოდავ მასწავლელელ მუშაობა, ჯამგირის ასეთ სკოლებში იღებენ სამოსწავლო საბჭოდან 120—180 მანეთამდე წელიწადში; ყველა ადგილად წარმოიდგენს, როგორი ენერგიით შეეძლება მასწავლელელს ასეთ პირობებში მუშაობა. საკვირველია, რომ სასულიერო უწყების სამოსწავლო საბჭო არც უშვებს ხელს სკოლებს და არც ადიღებს დააყენოს რაციონალურად მათი საქმე. ასე იქნება ყოველთვის ამ კუთხეში, სანამ თითეული საზოგადოება არ დაადგენს განაჩენს სამინისტროო სახალხო სკოლის დაარსების შესახებ, რომლის გასახსნელად მთავრობა მისცემს მათ დახმარებას ორი ათას მანეთს შენობისათვის თითეულ კომპლექტზე და მასწავლელებს ჯამაგირს. სამეთხველო აქვთ არსად არ არსებობს; რამდენიმე წლის წინად სოფ. ბზვანში განზრახეს დაეარსებინათ როგორმე სამეთხველო, ფულებსაც დაუწყეს მოკრეფა, ყოველად სამღვდელო ინერეთის მაშინდელმა ეპისკოპოსმა ლეონიდემ, რომელიც დადიოდა ეკლესიების სარეეზიოდ, შესწირა ამ კეთილ საქმისათვის ოცი თუ ოცდაათი თუმანი და ინიციატორებმა ამით დაამთავრეს საქმე, ეს ფულები რას მოხმარდა, არავინ არ იცის; გასულ წელში, ზაფხულზე, გამართეს წარმოდგენა სამკითხველოს დასაარსებლად, შეაგროვეს ფული და ისიც შეკერიხეს წარმოდგენის მომზყობებმა ქალბატონებმა და ვაჟბატონებმა. ნუ თუ მათ აწ ენდობა საზოგადოება?! დღეს უმეტეს ნაწილად ერთობიან ბანქო დარღით და ქეიფ-არშიყობით. მეტად სამწუხაროა, რომ ამ კუთხის მოსწავლეებალგაზდობა ზაფხულის ორდადგგების დროს უქმად ატარებს და არავითარ უნ^ არ იჩენს, რაიმე კულტურულ—განმანათლებელ დაწესებულების საქმეში ჩარეეთ.

მდ. რიონს დიდი ზარალი მიუყენებია სოფლებისათვის: გაღმა-გამოღმა ნაპირებზე მდებარე საყანე ადგილები ჩაუნგრევია და წაღილია ნათესთ; რიონის ჭალა შესანიშნავია მიწის ნიადაგით და ძვირადაც ფასობს, ქცევა (900 ოთხკუთხი საჟენი) ღირს 25-30 თუმანი; რით უშველონ მცხოვრებლებმა ამ საქმეს, არ იცან. წელს პურის მოსავალი გაღმა სოფლებში ხშირი წვიმებისა გამო ნაკლები აღმოჩენილა, სიმინდის ყანები ყველგან კარგია, მაგრამ შესაძლებელია ხვავი ნაკლები ექნეს, რადგანაც ყოველ კვირაში წვიმა მოდის და ტაროებზე მარცვლის დამწიფებას ხელს უშლის ასეთი ამინდი. ვენახები საზოგადოთ ყველგან ნაკლებია წელს. მტეკნებზე მარცვალი დაუნაცრავს, ობიც მოჰკიდებია, გამხმარა და დაცვენილა; ამ გვარად წელს ღვინის მოსავალი აქვთ მცირე იქნება.

ამ ზაფხულში ციებ-ცხელება გაბშირებულია არა მარტო გამოღმა ეაკე სოფლებში, არამედ გაღმა მთებშიაც, რაც უნდა მივაწეროთ ხშირი წვიმებისა გამო გაჩენილ სანოტიეს; მეაფთიაქენი ვეღარ აუდიან ციებ-ცხელების წამლის მზადებას; გაღმა კუთხეში არსებობს დღეს ოთხი აფთიაქი, რაც საკმარისია, ხოლო ექიმი კი ერთია ს. ვანში, რომელსაც ძლიერ გაუჭირდება ამოდენა კუთხის მოვლა, გამოცდილი ფერშლებიც ნაკლებად მოიძებნებიან. ამას წინად წავეკითხე, რომ სათანადო მთავრობის გადაწყვეტილებით ქუთაისის გუბერნიაში უნდა დაარსდეს სამი საავთმყოფო; აი ახლა უნდა დატრიალდეს ამ კუთხის ინტელიგენცია, სოხოოს მარშლებს, რომ ამთავე მოინდომონ და როგორმე დაარსონ ამ კუთხეში ბაღდად-სამტრედიასშუა საშუალო ადგილზე, რომელიც ჩვენს აზრით იქნება ს. ამაღლება, სადაც იარმუკა, საფერშლო პუნქტი, აფთიაქი და სოფლის სამმართველო არსებობს (სკოლა კი სამარცხვინოდ არა აქვთ).— აგერ 5—6 წელიწადია მას შემდეგ, რაც ს. ბზვანის მცხოვრებელნი ახალი სასაფლაოს ყიდვას და შემომატებას ფიქრობენ და ვერ მოუხერხებიათ უთანხმოების გამო; ძველი სასაფლაო ეკლესიის გალავანში ავსებულია მიცვალებულებით და ვერსად თავისუფალ ადგილს ვერ ნახავთ, მიუხედავთ ამისა ხალხი თავისას არ იშლის: ახალი სამარის ამოთხრის დროს ყოველთვის უნდა ამოჰკაროონ ძველი მიცვალებულების ძვლები, რაც სამწუხარო შთაბეჭდილებას ახდენს ადამიანზე. ამიტომ არ შემიძლია ამ საქმეში არ ვუსაყვედუროთ ადგილობრივ მდიდრებს, რომლების მოვალეობასაც შეადგენს ახალი სასაფლაოს შენება; უკეთუ ხალხი არ დაუჯერებს, მთ შეუძლიათ მოახსენონ უმაღლეს მთავრობას და დროებით ეკლესია დაჰკეტონ, ასეთი ზომების შემდეგ ხალხიც გამოიღვიძებს, შეიგნებს და ასეთ საზიზღარ საქმეს ალარ იზამს. საჭიროა ახლავე მიაქციონ მღვდლებმა ამ გარემოებას ყურადღება.—

ამას წინად ს. ციხისულორაში მკცოვრებმა, გიორგი თვალავაძემ, რომელიც დიდიხანია მრეწველობს ბაკოში, სათავადაზნაურო ბანკიდან შეიძინა რამოდენიმე ასეული ქკეცა სახნავი ადგილები და მთაში ტყეები თ. თ. ლორთქიფანაძისა და მიქელაძისა (ადრე ნიკოლოზ ჩიჯავაძის მემკვიდრეობა); დღემდე თუ „საიქეის“ ეზო-სასახლე უპატრონობით მოთხრეული იყო და საშუბარო სურათს წარმოადგენდა, დღეს კი მშვენიერ შთაბეჭდილებას ახდენს გამვლელზე, რადგანაც გ. თვალავაძეს ძველი სასახლის მაგიერ, მაღლობზე აუგია შესანიშნავი ორსართულიანი ქვით-კირის საუცხოო გეგმის სასახლე, ეზო 30—40 ქკეცე შემოუკავია ხის მაჯირით, გაუკეთებია რკინის ჭისკრები, იქვე ციხე-სულორებლებისათვის გზის პირად აუგია მშვენიერი შენობა და დაუარსებია სკოლა, რომელიც სამშუბაროდ ისეც სასულიერო სამოსწავლო საბჭოს ჩავარდნია ხელში და გაუხსნია შიგ წერაკითხვის სკოლა, როდესაც ორკლასიანი სასწავლებელი თამამად მთთავსებდა.

ამ გვ-რად, ამ ქვეყნის-უბრალო კაცის შვილს დაუშენებია ძველი „სამეკ“, და გამვლელი დღეს ამ სურათის დანახვის ემეფეზე უსაოუოდ წამოიძახებს: „აი, ახლა კი სცხოვრობს აქ ვინმე დიდი შეძლებული თავადიო“. როგორც გადმოგვცეს, გ. თვალავაძე დიდ სიშეალებას და შეღავთს აძლევს ადგილობრივ გლეხებს სახნავი ადგილებისა და ტყეების შეძენაში მით, რომ მეტად დაკლებულ ფასებში უთმობს მათ.—სოფ. ვანიდან დ. სამტრედიამდე მიდი-მოდის ორი დელიჟანსი სოფ. ჭყეშნი, რიონის მარცხენა ნაპირას; ეს გზა მდ. რიონს მთლად წაუღია, და რომ რაიმე უბედურება არ მოხდეს, საჭიროა მთავრობამ დროზე მიაქციოს ყურადღება. სოფ. შუამთაში, სადაც ორკლასიანი სასწავლებლის შენობები სდგას, მდ. ყუმური ძველებურად გადმოსულა შენობებისაკენ და არღვევს მიწას, ამიტომ საზოგადოებამ თუ ახლავე ჯეგირები არ გაუკეთა და არ უშველა, შესაძლებელია სასწავლებლის ეზოს და შენობას დიდი ზიანი მიაყენოს.

დავდ. ბზვანელი.

დაბა-სოფელი.

ს. წკადისი. (რაჭა). ს. წკადისი იმყოფება ნიკორწმინდის საზოგადოებაში. იგი არის გაშენებული ძლიერ მაღლობ და კლდიან ადგილზე; გზები ძლიერ ცუდია და თუმცა კარგა ხანია ცდილობენ მათ შეკეთებას, დღემდის მაინც ვერ შესძლეს მათ გაუმჯობესება.

ამ სოფელში არის პატარა სამკითხველო, რომელიც დაუარსებია აქ სამსახურის დროს მასწავლებელ გელაშანიას. როგორც გადმოსცეს, მასვე დაუარსებია ს. აგარის სამკითხველო, რისთვისაც იგი დიდი მადლობის ღირსია.

დღეს ეს სამკითხველოები მეტად ცუდ მდგომარეობაში არიან. აგარისას ჯერ-ჯერობით აქვს საკუთარი ბინა და ათიოდე მკითხველიც ყავს; რაც შეეხება ს. წკადისის სამკითხველოს, საკუთარი მკითხველები თითქმის სრულიად არ მოგვიბია მიუხედავად იმისა, რომ ს. წკადისი სხვა სოფლებთან შედარებით ინტელიგენციით მდიდარია. არც საკუთარი სახლი აქვს, რისგამო ჯერ-ჯერობით იგი მთთავსებულია პატივცემულ მღვდლის, ჯაფარიძის, სახლში; სამკითხველო ღარიბია წიგნებითაც, რაც გამეის დაუდე�ბას უნდა მიეწეროს.

მაღლობის ღირსია სიმონ ენუქიძე, რომელმაც კვლილ ინება და ამ სამკითხველოს „მოამბე“ და „ნაკადულის“ კრებულები შემოსწირა. სამკითხველოს მოსდის „იმერეთი“, „შრომა“, „განათლება“ და „სასოფელო გაზეთი“. სასურველია აკადრი მასწავლებელნი, სტუდენტები და უფროსი კლასის მოწაფენი „კარტს“ თამაშს თავს დაანებებდენ და მის მაგიერ სამკითხველოს გაუმჯობესობაზე იფიქრებდენ. ს. წკადისში არსებობს აგრეთვე ერთკლასიანი სამინისტრო სასწავლებელი, სადაც მასწავლებლობს ახალგაზდა ქალი, ანეტა ლეფავა, რომელიც შრომას და ენერგიას არ ზოგავს თავის პატარა მოწაფეთა კეთილდღეობისათვის.

ამას წინად ამ სოფელში იქორწილა ერთმა ადგილობრივმა მასწავლებელმა. ქორწილში მრავალი სტუმარი იყო მიწვეული, რომელთა შორის ინტელიგენტებიც ბბლომად იყვნენ.

დამსწრე საზოგადოება დიდთ გაამხიარულა ერთმა „პატარა შოთამ“, რაკა იგი, მაღალ ფეხებზე შემდგარი და ნაბადში გახვეული, დარბაზში შემოიდგა და მოხდენილად წაიკითხა ლექსი—„ვირი და ბუზღალი“.

აღტაცებაში მოიყვანა სტუმრები ი. დვალის პატარა ქალმაც, ანნამ. ის შედგა სკამზე და ძლიერ გრძნობიერად, საუცხოოდ გამოთქმით წაიკითხა (ზეპირად) რუხაძის ლექსი—„ვლახაკი“ და ცახელის ლექსი—„ნინას საფლავი“. ამ ორი ლექსის მოხდენილათ, გრძნობიერათ წაკითხვამ მეტი ნაწილი საზოგადოებისა თითქმის აატირა. სამაგიეროთ პატარა ქალმა საზოგადოება ბევრი აცინა, როცა მან მოხდენილად წაიკითხა სახელოვანი ვ.ვ.ვ.ის ლექსი—„ბლეფი და ცხვარი“.

ამ სოფელში მასწავლებელ სევ. ენუქიძეს მყოლია 105 ბებია, რომელიც ეხლაც ცოცხალია და კარგად გრძნობს თავს, მხოლოდ [illegible] — წყს. ახალგაზდობაშიც ^ ^ ^